

RETHOS – Nasjonale Retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene

Forskrift om nasjonal retningslinje for operasjonssykepleierutdanning

Guri Rasmussen – operasjonssykepleier, førstelektor

Leder programgruppen for operasjonssykepleierutdanning

Fra venstre:

*Svein Ove Danielsen,
Kristin Engenes Knudsen,
Gunnhild Hagerup,
Guri Rasmussen,
Morten Frøyen,
Fredrik Jensen,
Signe Berit Bentsen
Foto: Ane-Berit S. Hurlen*

Programgruppen for operasjonssykepleierutdanning

Bakgrunn for RETHOS

- Kompetansen til nyutdannede kandidater imøtekommer ikke i tilstrekkelig grad tjenestenes kompetansebehov og brukernes behov for kvalitet i tjenestene.
- Nytt styringssystem med tre nivåer:
 - 1. Universitets- og høyskoleloven. Denne gir hjemmel for faglig styring av utdanningene gjennom rammeplaner.
 - 2. Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger.
 - 3. Forskrift om retningslinje for hver enkelt utdanning. De nye retningslinjene beskriver formål med den enkelte utdanning og forventet sluttkompetanse i form av læringsutbytte for ferdige kandidater.

Rammeplan for videreutdanning i operasjonssykepleie

- Vedtatt i 1999, mindre revidering i 2005
- Statisk dokument ikke mulighet for endringer ved behov
- Innholdet ikke tilpasset krav til dagens utdanninger: kunnskapsbasert praksis, forskningsprosessen, vitenskapelig metode, pasientsikkerhet, teknologi med mer
- Utdanningene har likevel endret seg for å tilpasse seg nye krav – kvalifikasjonsrammeverket, metodekompetanse

Retningslinjene skal utformes i tråd med:

1. tjenestenes kompetansebehov og brukernes behov for kvalitet i tjenestene
2. oppdatert og forskningsbasert kunnskap
3. sentrale politiske føringer og nasjonale reformer
4. utvikling av utdanningssektoren og helse- og sosialsektoren
5. nasjonalt og internasjonalt regelverk

Programgruppene er ansvarlige for innholdet i retningslinjene.

Mandat

Retningslinjene for Anestesi-, barn-, intensiv-, operasjon-, kreft- og helsesykepleierutdanningene skal utarbeides med mulighet for avstigning etter 90 studiepoeng.

Oppstart RETHOS arbeid høst 2019

- Felles møter ABIOK for å kartlegge mulige felles kompetanseområder og tema /læringsutbytter
- Ble etter hvert digitale møter og ferdigstillelse av arbeidet ble utsatt flere ganger
- Retningslinjene ble sendt på høring høst 2020.
- Høringsinnspill ble formidlet til programgruppene mars 2021.
- Revidering både i fellesmøter og programvise møter på bakgrunn av høringsinnspillene
- Ny innsending av forslag til retningslinje juni 2021
- Politisk behandling og vedtak kunngjort 28.10.2021

Hovedpunkter i høringssvarene

- Mange innspill på at det ikke skulle være avstigningsmulighet etter 90 stp
- Manglende felles kompetanseområder mellom ABIOK utdanningene
- Faget operasjonssykepleie var for lite synlig
- Læringsutbyttene var overordnet og for lite konkret
- Innspill om 2 års klinisk erfaring som sykepleier før opptak

§ 1-2 Virkeområde og formål med utdanningen

- Fullført utdanning på 120 studiepoeng gir mastergrad i operasjonssykepleie
- Kandidater som avslutter utdanningen etter 90 studiepoeng – kvalifiserer til arbeid som operasjonssykepleier
- Skal dekke grunnleggende og komplekse behov
- Kvalifiserer til å utøve kunnskapsbasert praksis
- Utføre klinisk vurderinger og utøve operasjonssykepleie både i den sterilt utøvende og koordinerende funksjon
- Samhandle og kommunisere i tverrprofesjonelle team
- Bidra til en bærekraftig utvikling av helsetjenesten
- Medvirke til innovasjon, endrings- og forbedringsarbeid og brukermedvirkning
- Utføre personsentrert operasjonssykepleie til mennesker i alle aldre i et individ-, gruppe og samfunnsperspektiv
- Sikre kompetanse og holdninger som danner grunnlag for likeverdige tjenestetilbud til alle grupper i samfunnet, deriblant samers status som urfolk og deres rettigheter til språklige og kulturelt tilrettelagte tjenester

Læringsutbyttebeskrivelser

Definisjon: **Læringsutbytte** (LUB) angir hva en kandidat vet, kan og er i stand til å gjøre som et resultat av en læringsprosess. **Læringsutbytte** på programnivå beskrives innenfor kategoriene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Det sier ikke noe om hvordan læringsutbytte oppnås.

- Antall ble justert i prosessen
- Innlevering til høring under 50 Lubber
- Etter høringen 84 Lubber

§ 3 Kompetanseområder

- Operasjonssykepleie som fag og profesjon
- Klinisk operasjonssykepleie, vurderings-, beslutnings- og handlingskompetanse
- Teknologi og digital kompetanse
- Faglig ledelse og samhandling
- Kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet
- Vitenskapsteori, forskning og kunnskapsbasert praksis
- Forskning, kvalitetsarbeid og formidling

§4 Læringsutbytte for kompetanseområdet operasjonssykepleie som fag og profesjon - Kunnskap

- a. *kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i operasjonssykepleiens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet
- b. *har inngående kunnskap om helse- og omsorgstjenestens organisering, rammer og relevant lovverk
- c. har avansert kunnskap om operasjonssykepleiernes funksjons- og ansvarsområder
- d. har avansert kunnskap om personsentrert operasjonssykepleie
- e. har inngående kunnskap om operasjonspasientens og pårørendes behov i et alders-, kjønns-, sosialt- og flerkulturelt perspektiv
- f. har inngående kunnskap om operasjonssykepleierens fysiske og psykososiale arbeidsmiljø, stressreaksjoner, mestringsstrategier og hvordan arbeidsbelastninger kan forebygges og reduseres

* Like eller nesten like LUBer på alle ABIOK utdanningene

§ 5 Læringsutbytte for kompetanseområdet operasjonssykepleie som fag og profesjon – ferdigheter

- a. *kan bruke personsentrert operasjonssykepleie i samsvar med lover, forskrifter, retningslinjer og rammebetingelser
- b. kan bruke profesjonskunnskap i utøvelsen av den koordinerende og sterilt utøvende rolle
- c. kan analysere, vurdere og håndtere etiske dilemma relatert til operasjonssykepleie
- d. kan analysere det perioperative pasientforløpet og sikre kontinuitet i operasjonssykepleie

§ 6 Læringsutbytte for kompetanseområdet operasjonssykepleie som fag og profesjon – generell kompetanse

- a. *kan analysere relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger
- b. kan anvende kulturkompetanse og kulturforståelse i vurdering, planlegging, gjennomføring og evaluering av operasjonssykepleie
- c. kan anvende kunnskaper og ferdigheter på nye områder for å utøve personsentrert operasjonssykepleie
- d. kan analysere og drøfte etiske dilemmaer, og kommunisere disse i faglige diskusjoner

§ 7 Læringsutbytte for kompetanseområdet klinisk operasjonssykepleie; vurderings-, beslutnings- og handlingskompetanse – kunnskap

- a. *har inngående kunnskap om organsystemers anatomi, fysiologi og patofysiologi
- b. *har avansert kunnskap om mikrobiologi og smittevern
- c. *har inngående kunnskap om farmakologi, legemidler og legemiddelhåndtering med relevans for operasjonssykepleie
- d. har avansert kunnskap om kirurgisk leiring og hypotermi
- e. har inngående kunnskap om kirurgi og kirurgiske undersøkelser, herunder pre- og postoperativ sykepleie
- f. har inngående kunnskap om traumatologi og traumebehandling
- g. har avansert kunnskap om kirurgiske instrumenter, bruksområder og sterilforsyningskjeden
- h. har inngående kunnskap om operasjonssykepleierens rolle ved beredskap- og krisehåndtering ved større ulykker, pandemi, terror og i krigs- og katastrofeområder
- i. har avansert kunnskap om kommunikasjon og tilpasset informasjon til pasienter i alle aldre og deres pårørende
- j. har avansert kunnskap om operasjonsavdelingens oppbygning, utforming og funksjoner

§ 8 Læringsutbytte for kompetanseområdet klinisk operasjonssykepleie; vurderings-, beslutnings- og handlingskompetanse – ferdigheter

- a. kan bruke relevant kunnskap for klinisk beslutningstaking og handling relatert til symptomer og kliniske tegn hos operasjonspasienten
- b. kan analysere, gjennomføre og lede relevant smittevernsarbeid i det kirurgiske teamet
- c. har avanserte ferdigheter i aseptisk arbeidsmetode
- d. kan analysere og vurdere risikofaktorer i gjennomføring av kirurgisk leiring
- e. kan analysere og vurdere risikofaktorer for å forebygge utilsiktet hypotermi
- f. kan bruke sine kunnskaper og ferdigheter om kirurgiske instrumenter og sterilforsyningskjeden
- g. kan analysere, vurdere og gjennomføre operasjonssykepleie både i sterilt utøvende og koordinerende funksjon for å sikre et effektivt og trygt pasientforløp
- h. kan bruke relevante dokumentasjonsverktøy ved dokumentasjon av operasjonssykepleie
- i. kan bruke relevante metoder i kommunikasjon, samhandling og veiledning til pasienter og pårørende i komplekse situasjoner, samt analysere målgruppens helsekompetanse for å fremme brukermedvirkning og tilpassede tjenester
- j. kan bruke metoder for å sikre korrekt utstyrs plassering på operasjonsstua

§ 9 Læringsutbytte for kompetanseområdet klinisk operasjonssykepleie; vurderings-, beslutnings- og handlingskompetanse – generell kompetanse

- a. *kan analysere, vurdere og håndtere komplekse og kritiske situasjoner i samsvar med helselovgivning og profesjonsetikk
- b. kan anvende kunnskaper og ferdigheter i operasjonssykepleie for å utføre kliniske vurderinger, beslutninger og handlinger i samarbeid med egen og andre faggrupper
- c. kan anvende kunnskaper og ferdigheter for å håndtere akutte situasjoner på en sikker og trygg måte i samarbeid med andre profesjoner og tjenester
- d. kan innhente og tilpasse spesialisert kunnskap fra relevante fagområder og anvende kunnskapen i utøvelsen av operasjonssykepleie
- e. kan anvende kunnskap og ferdigheter til å dokumentere, formidle, og evaluere informasjon om operasjonspasienten

Læringsutbytte for kompetanseområdet teknologi og digital kompetanse

§ 10– Kunnskap

- a. * har bred kunnskap om lover, forskrifter og informasjonssikkerhet knyttet til bruk av medisinsk utstyr og digitale verktøy
- b. har inngående kunnskap om relevant teknologi som brukes til behandling, undersøkelse og overvåkning av operasjonspasienten

§ 11 – Ferdigheter

- a. *kan anvende digital kompetanse, bistå i utviklingen av og bruke egnet teknologi på individ- og systemnivå
- b. kan selvstendig administrere og bruke relevant teknologi, inkludert medisinsk-teknisk utstyr

§ 12 – Generell kompetanse

- a. *kan bidra til faglig forsvarlig implementering og bruk av digitale verktøy og medisinsk utstyr
- b. kan anvende kunnskaper og ferdigheter i bruk og utvikling av teknologi innen operasjonssykepleie

§ 13 Læringsutbytte for kompetanseområdet faglig ledelse og samhandling - kunnskap

- a. *har inngående kunnskap om ledelse, organisering og endringsprosesser av tverrprofesjonelle tjenester som er relevant for operasjonssykepleie
- b. har inngående kunnskap om ikke-tekniske ferdigheter; situasjonsforståelse, beslutningstaking, oppgaveløsning og teamarbeid
- c. *har inngående kunnskap om kommunikasjonsverktøy og hva som fremmer og hemmer tverrprofesjonell samhandling
- d. *har inngående kunnskap om pedagogiske prinsipper i undervisning og veiledning til kollegaer og studenter

§ 14 Læringsutbytte for kompetanseområdet faglig ledelse og samhandling – ferdigheter

- a. *kan koordinere og samhandle tverrprofesjonelt i behandlingen av operasjonspasienten i pasientforløpet
- b. kan analysere og vurdere tilgjengelige ressurser og prioritere tiltak for å optimalisere kvalitet i pasientforløpet og drift av operasjonsavdelingen
- c. *kan bruke pedagogiske prinsipper til å veilede og undervise studenter og kollegaer i faglige og etiske utfordringer

§15 Læringsutbytte for kompetanseområdet faglig ledelse og samhandling – generell kompetanse

- a. *kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å lede og å arbeide effektivt i team, ha god forståelse for grensene for egen kompetanse og innsikt i andre profesjoners kompetanse og vite når disse bør involveres
- b. *kan analysere og ta ansvar i samhandling som kan påvirke pasientforløpet og iverksette tiltak som stimulerer til samhandling
- c. kan analysere og kommunisere om faglige problemstillinger innenfor operasjonssykepleie til helsepersonell og allmennheten
- d. kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter i ledelse, både i den sterilt utøvende og koordinerende funksjonen

§ 16 Læringsutbytte for kompetanseområdet kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet - kunnskap

- a. *har inngående kunnskap om systematisk kvalitetsarbeid og pasientsikkerhetskultur for å forbedre og kontrollere operasjonssykepleien
- b. har avansert kunnskap om risikofaktorer ved kirurgisk behandling og undersøkelse perioperativt
- c. har inngående kunnskap om ressursbruk, prioriteringer og bærekraft i operasjonsavdelingen
- d. *har inngående kunnskap om viktigheten av språk- og kulturkompetanse, for å bidra til økt kvalitet og pasientsikkerhet, i utøvelsen av operasjonssykepleie

§ 17 Læringsutbytte for kompetanseområdet kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet - ferdigheter

- a. kan analysere risikofaktorer hos operasjonspasienten og kirurgisk inngrep/undersøkelse for å forebygge komplikasjoner og uønskede hendelser
- b. *kan bruke relevante metoder for pasientsikkerhets- og kvalitetsarbeid
- c. *kan analysere og forholde seg kritisk til tjenesteutvikling, nytenkning og innovasjon
- d. kan analysere og vurdere tilgjengelige ressurser og bærekraft i prioritering, koordinering, administrering, iverksetting og evaluering av operasjonssykepleie
- e. *kan analysere uønskede hendelser og bidra til systematisk læring

§ 18 Læringsutbytte for kompetanseområdet kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet - generell kompetanse

- a. *kan bidra til tjenesteforbedring, god pasientsikkerhetskultur og et godt arbeidsmiljø for å ivareta pasient, pårørende og kollegaer
- b. kan anvende kunnskaper og ferdigheter for å ivareta pasientsikkerheten i risikofylte overganger i det perioperative forløpet
- c. *kan bidra til nytenkning og i innovasjonsprosesser i klinisk praksis

Vitenskapsteori, forskningsmetode og kunnskapsbasert praksis – felles for ABIOK

§ 19 – Kunnskap

- a. har inngående kunnskap om vitenskapsteoretiske perspektiver, forskningsmetoder, ulike trinn i forskningsprosessen og forskningsetikk som er relevant for operasjonssykepleie
- b. har inngående kunnskap om kunnskapsbasert praksis og kvalitetsarbeid innen operasjonssykepleie

§ 20 – Ferdigheter

- a. kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder, og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnementer innen operasjonssykepleie
- b. kan bruke metoder for å planlegge et avgrenset forsknings- eller kvalitetsarbeid ved bruk av relevante teorier og metoder i tråd med forskningsetiske normer
- c. kan identifisere faglige problemstillinger og avklare behov for forskning og kvalitetsarbeid

§ 21 Vitenskapsteori, forskningsmetode og kunnskapsbasert praksis- generell kompetanse

- a. kan analysere og forholde seg kritisk til kunnskapsbasert praksis for å kunne medvirke til utvikling av tjenesten
- b. kan formidle forskningsbasert kunnskap i møte med pasient, pårørende, helsepersonell og allmennheten

Masteroppgaven 30 stp

§ 22 Forskning, kvalitetsarbeid og formidling – kunnskap

- a. har avansert kunnskap om vitenskapsteoretiske perspektiver, forskningsmetoder, forskningsprosessen, vitenskapelig arbeid, kvalitetsarbeid og forskningsetikk, herunder personvernreguleringer og krav til innsamling og håndtering av sensitive data som er relevant for operasjonssykepleie
- b. har spesialisert innsikt i de valgte metodiske tilnærmingene i det aktuelle forsknings- eller kvalitetsarbeidet
- c. har avansert kunnskap og spesialisert innsikt i et avgrenset område relevant for utøvelse av operasjonssykepleie

Masteroppgaven fortsettelse

§ 23 Forskning, kvalitetsarbeid og formidling – ferdigheter

- a. kan analysere og anvende teori og metoder til å formulere og strukturere faglige og teoretiske problemstillinger innen operasjonssykepleie
- b. kan analysere og forholde seg kritisk til forsknings-, bruker- og erfaringskunnskap for å medvirke til utvikling av tjenesten
- c. kan gjennomføre et selvstendig avgrenset operasjonssykepleiefaglig forsknings- eller kvalitetsarbeid under veiledning og i tråd med forskningsetiske prinsipper

§ 24 Forskning, kvalitetsarbeid og formidling – generell kompetanse

- a. kan anvende og formidle forsknings- eller kvalitetsarbeid for å bidra til utvikling av operasjonssykepleiefaget og helsetjenesten
- b. kan analysere, konkludere og formidle faglige problemstillinger innenfor operasjonssykepleie
- c. kan analysere relevante forskningsetiske problemstillinger innen operasjonssykepleie

Studiets oppbygning og praksisstudier

- Kandidatene kan avslutte utdanningen etter 90 studiepoeng
- Praksis skal ha et omfang på 30 uker med minimum 30 timer gjennomsnittlig per uke til pasientnært arbeid
- Simulering og ferdighetstrening kan benyttes som erstatning for praksis i inntil 2 uker
- Skal få erfaring med ulike aldersgrupper, målgrupper og problemstillinger innen ortopedi og bløtdelskirurgi
- Praksisstudiene kan organiseres slik at studenten også får erfaring fra andre kirurgiske spesialiteter
- Bør legger til rette for erfaring fra både dag- og vaktarbeid

Praksistilbyder - Utdanningsinstitusjon

- Praksistilbyder:
 - tilby relevante læresituasjoner, kunnskapsbaserte tjenester og kompetente veiledere
 - har ansvar for den daglige veiledningen og oppfølging av studentene.
 - praksisveileder skal være operasjonssykepleier og bør ha formell veilederkompetanse
- Utdanningsinstitusjon:
 - har ansvar for å følge opp studentene hos praksistilbyder, oppdatert i praksistilbyders problemstillinger, og bistå i pedagogiske spørsmål
 - skal bistå i pedagogiske spørsmål inkludert planlegging av læringsaktiviteter, veiledningsmetodikk og evaluering
 - skal tilby opplæring i veiledning
 - skal inngår samarbeidsavtaler med praksistilbyderen

Ikke omtalt i retningslinjen

- Opptakskrav:
 - Klinisk praksis før opptak – nå krav om 2 år
 - Karakterkrav ved opptak – C – krav (snitt fra bachelor)
- Hvordan harmonisere ABIOK utdanningene
 - Felles emner?
 - Lik oppbygning?

Ikrafttredelse og overgangsordninger

- Forskriften trer i kraft 1.1.2022
- Fra 2023 skal alle institusjoner som tilbyr operasjonssykepleierutdanning følge forskriften

Forskrift om nasjonal retningslinje for operasjonssykepleierutdanning

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2021-10-26-3095>